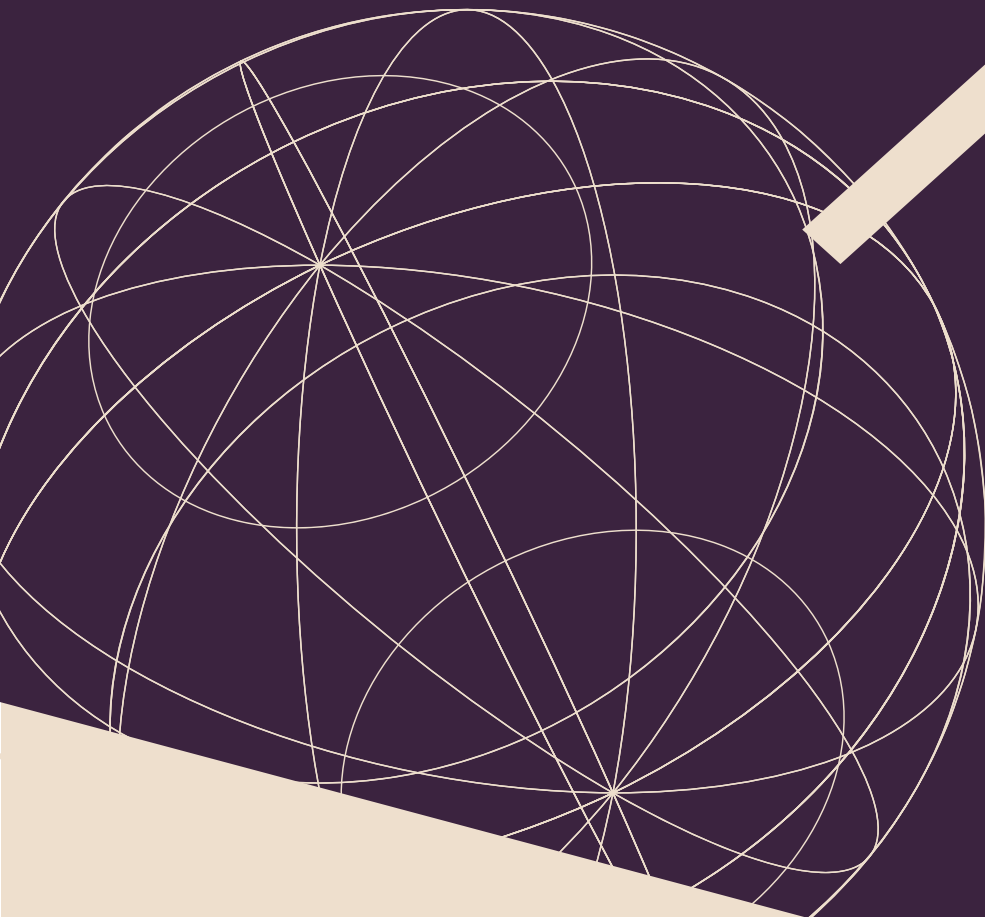

**Recognize
Resist
Rise up**

Správa

**o rodovo podmienenom násilí
páchanom na političkách na Slovensku.
Zostavil kolektív autoriek z organizácie
Možnosť voľby.**

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

možnosť voľby
FREEDOM OF CHOICE

Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Správa
o rodovo podmienenom násilí
páchanom na političkách na Slovensku.
Zostavil kolektív autoriek z organizácie
Možnosť voľby.

**Spolufinancovaný
Európskou úniou**

Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Obsah

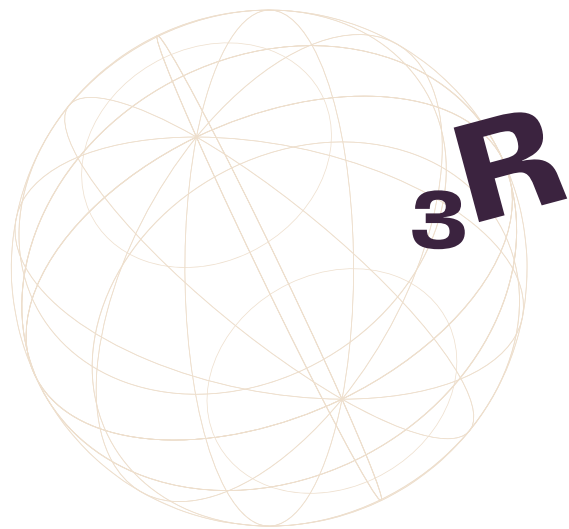
1.	Úvod	1
2.	Prehľad legislatívnych a inštitucionálnych rámcov	2
	Vnútroštátne legislatívne rámce	2
	Medzinárodné rámce	4
	Vnútroštátne inštitucionálne rámce	5
3.	Zhrnutie aktuálnych údajov, výskumu a zistení o násilí páchanom na ženách v politike	6
	Výskum a údaje	8
4.	Politiky a stratégie na prevenciu a riešenie násilia páchanom na ženách v politike	10
	Zakrúžkuj ženu	11
	Politické strany	12
	Národná rada SR	13
5.	Prípadové štúdie o násilí na ženách v politike	14
	Úloha médií a prípadová štúdia – Lucia Plaváková	14
	Prípadová štúdia – Zuzana Čaputová	16
6.	Záver a odporúčania	18
	Zdroje	20

1. Úvod

Táto správa (*Prehľad základných informácií týkajúcich sa rodovo podmieneného násillia páchaného na politických*) je súčasťou medzinárodného projektu **3R: Recognize, Resist, Rise Up: Tackling Gender-Based Violence against Women in Politics** (Rozpoznať, vzoprieť sa, postaviť sa), ktorý realizuje konzorcium piatich európskych organizácií: **Women for Election Ireland (IE), EAF Berlin (DE), Možnosť voľby (SK), JÓL-LÉT Alapítvány (HU) a Fórum 50% (CZ)**. Správa prináša prehľad o existujúcich dátach, súčasnom výskume a politikách a prevencie v oblasti násillia páchaného na ženách v politike a identifikuje nedostatky a výzvy.

Násillie páchané na ženách v politike (Violence against women in politics - VAWP) je globálne narastajúci problém. Ohrozuje nielen rodovú rovnosť, ale aj demokratické procesy a právny štát. Ženy vstupujúce do politického života na Slovensku často čelia vysokej miere obťažovania a násillia - tak v kybernetickom priestore, ako aj mimo neho. Cieľom násillia je umlčať, delegitimizovať a v konečnom dôsledku vylúčiť ženy v politike. Útoky sú často koordinované a ohrozujú inkluzívne vládnutie, rozhodovanie a správu vecí verejných ako aj rodovo vyvážené politické zastúpenie.

Správa poskytuje komplexný prehľad legislatívneho, inštitucionálneho a sociálneho kontextu, ktorý sa týka problematiky VAWP na Slovensku. Skúma príslušné legislatívne a inštitucionálne rámce, posudzuje národné stratégie a stratégie politických strán, analyzuje dostupný výskum, postoje verejnosti a predstavuje kľúčové prípadové štúdie. Osobitnú pozornosť venuje úlohe médií, občianskej spoločnosti a politických inštitúcií v boji proti tejto forme rodovo podmieneného násillia a jej udržiavaniu.

Zistenia odhaľujú kritické nedostatky:

Na Slovensku **chýbajú systémovo zacielené inštitucionálne alebo politické mechanizmy** na konkrétne riešenie násillia páchaného na ženách v politickom živote. Existujúce právne rámce ponímajú takéto násillie ako na súbor izolovaných trestných činov a nedokážu zachytiť jeho rodový, koordinovaný a štruktúrnu povahu. Okrem toho správa poukazuje na znepokojujúcu skutočnosť, že **ľudia, ktorí násillie páchajú alebo ho podnecujú – najmä verejne činné osoby – nenesú za svoje činy žiadnu zodpovednosť**. Obťažovanie a útoky zo strany politických predstaviteľov alebo verejných činiteľov sa často toleruje alebo ignoruje, pričom inštitucionálne prostriedky nápravy, ktoré by chránili obeť, sú obmedzené. Vzniká tak atmosféra, v ktorej je účasť žien v politike systematicky podkopávaná, a to i napriek rastúcemu povedomiu verejnosti, ku ktorému prispievajú aktivity médií a občianskej spoločnosti.

2. Prehľad legislatívnych a inštitucionálnych rámcov

Kľúčové zistenia:

- Chýba zákonná definícia VAWP, existujúce zákony zahŕňajú relevantné individuálne trestné činy, ale nerozoznávajú ich rodovo podmienený politický rozmer a následky.
- Novým právnym predpisom zameraným na zvýšenie bezpečnosti verejných činiteľov chýba diferencovaný rodovo citlivý pohľad a zohľadnenie VAWP a jeho foriem.
- Podstatná časť legislatívneho a inštitucionálneho rámca poskytuje ochranu a postihuje väčšinu foriem VAWP, ale chýbajú mechanizmy nápravy a včasný prístup k spravodlivosti.

Táto kapitola obsahuje prehľad legislatívnych a inštitucionálnych rámcov vzťahujúcich sa na VAWP a zameriava sa na štyri oblasti: trestné činy definované v trestnom zákonníku (trestné činy sexuálneho násillia, iné individuálne trestné činy a trestné činy zamerané na verejné osoby), právne predpisy o priestupkoch, antidiskriminačné právne predpisy a príslušné medzinárodné a vnútroštátne rámce.

Vnútroštátne legislatívne rámce

Súčasný právny system na Slovensku nedefinuje rodovo podmienené násillie, násillie páchané na ženách ani politické násillie ako také, ale jednotlivé trestné činy postihuje samostatne. Prehľad relevantných trestných činov z Trestného zákona (Národná rada Slovenskej republiky, 2025) je uvedený v tabuľke 1. Väčšina zahrnutých trestných činov obsahuje zmienku o priťažujúcich okolnostiach, medzi ktoré často patrí spáchanie trestného činu na chránenej osobe (vrátane verejných činiteľov) alebo opakované spáchanie trestného činu. Ďalším

právnym predpisom je zákon č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch, ktorý obsahuje tri relevantné paragrafy -- § 47 Priestupky proti verejnému poriadku, § 47a Priestupky extrémizmu, § 49 Priestupky proti občianskemu spolunažívaniu (Národná rada Slovenskej republiky, 1990). Slovensko nemá osobitnú legislatívu vzťahujúcu sa na politické násillie alebo na VAWP a nejestvuje ani mechanizmus alebo inštitúcia prijímajúca podnety o takejto forme násillia. Znamená to, že neexistuje ani register oznámení o prípadoch VAWP, ich vyšetrovaní alebo súdnych rozhodnutí. Prípady sa posudzujú izolovane a skutočný rozsah a miera VAWP nie je známa.

VAWP môže mať aj podobu diskriminácie. Tá je zakázaná zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých ďalších zákonov, ktorý je všeobecne známy ako antidiskriminačný zákon (Národná rada Slovenskej republiky, 2004). Antidiskriminačný zákon zahŕňa ochranu pred sexuálnym obťažovaním ako jednou z foriem diskriminácie, ktorá sa zároveň môže považovať aj za jednu z foriem VAWP. Rozsah pôsobnosti antidiskriminačného zákona je obmedzený na diskrimináciu v zamestnaní a pracovnoprávných vzťahoch, vo vzdelávaní, v sociálnom zabezpečení, zdravotnej starostlivosti a poskytovaní tovarov a služieb. Vzťahoval by sa teda aj na političky, ale jeho využitie ako formy postihovania VAWP nie je príliš známe ani rozšírené.

Tabuľka 1: Prehľad trestných činov uvádzaných v Trestnom zákone

TRESTNÉ ČINY PODĽA TRESTNÉHO ZÁKONA	PRÍKLADY TRESTNÝCH ČINOV
Ublíženie na zdraví §155 - §157	Úmyselná ťažká ujma na zdraví, úmyselné ublíženie na zdraví alebo ťažká ujma na zdraví z nebanlivosti.
Znásilnenie §199	Donútenie ženy k súložu násilím, pod hrozbou bezprostredného násilia alebo zneužitím jej bezbrannosti.
Sexuálne násilie §200	Nútenie inej osoby k súložu násilím, pod hrozbou násilia alebo zneužitím jej bezbrannosti.
Útok na verejného činiteľa §323	Použitie násilia alebo hrozby násilia voči verejne činnnej osobe v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa alebo pre výkon právomoci verejného činiteľa.
Ťažký útok na verejného činiteľa §324	Vyhrážky usmrtením, ublížením na zdraví alebo spôsobením škody v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa alebo pre výkon právomoci verejného činiteľa.
Podnecovanie §337	Verejné podnecovanie násilia alebo nabádanie na trestný čin.
Nebezpečné vyhrážanie §360	Vyhrážanie sa smrťou, ťažkou ujmom na zdraví alebo inou ťažkou ujmom.
Nebezpečné prenasledovanie §360a	Prenasledovanie, obťažovanie, vyhrážanie alebo obmedzujúce správanie, ktoré spôsobuje obavy alebo strach o bezpečnosť alebo podstatným spôsobom zhoršuje kvalitu života.
Nebezpečné elektronické obťažovanie §360b	Dlhodobé zastráňujúce, ponižujúce alebo obťažujúce správanie prostredníctvom elektronickej komunikácie (napr. email, sociálne médiá) vrátane vyhrážania sa násilím alebo poškodením dobrej povesti.
Ohováranie §373	Verejné šírenie nepravdivých informácií poškodzujúcich dobrú povesť inej osoby.
Neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi §374	Neoprávnené zhromažďovanie, zverejnenie alebo zneužitie osobných alebo citlivých údajov.
Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti §424	Verejné podnecovanie k násiliu voči jednotlivcom alebo skupinám pre ich skutočnú alebo domnelú príslušnosť k rase, národu, národnosti, etnickej skupine, pre ich skutočný alebo domnelý pôvod, farbu pleti, sexuálnu orientáciu, náboženstvu, alebo verejné podnecovanie k obmedzovaniu ich práv a slobôd.

Po pokuse o atentát na premiéra Roberta Fica v máji 2024 bol v tom istom roku prijatý nový zákon č. 166/2024 o niektorých opatreniach na zlepšenie bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike, všeobecne známy ako „lex atentát“, ktorý navrhla vláda (Národná rada Slovenskej republiky, 2024). Zákon upravuje a obmedzuje právo na protest a zaručuje zriadenie primerane vybaveného sídla/nehnutelnosti, v ktorej možno zaistiť osobnú bezpečnosť pre troch najvyšších ústavných činiteľov. Zaručuje tiež právo na osobnú bezpečnosť (ochranku) pre predsedníčky a predsedov všetkých politických strán zvolených do parlamentu, ktorí sú poslancami a ktorí nemajú nárok na ochranu v súvislosti s výkonom inej funkcie ústavného činiteľa. Tieto ustanovenia sa týkajú predovšetkým fyzickej bezpečnosti niektorých verejných činiteľov a vzťahovali by sa aj na ženy, ak by zastávali takéto funkcie. Opatrenia však neriešia iné formy VAWP, ako je násilie v kybernetickom priestore, obťažovanie alebo psychické násilie, a nezaoberajú sa ani rodovým rozmerom násilia páchaného na ženách v politike.

Je dôležité spomenúť, že po pokuse o atentát boli obvinené a odsúdené niektoré osoby, ktoré zdieľali obsah schvaľujúci alebo podnecujúci k ďalšiemu násiliu voči predsedovi vlády alebo iným vládnym predstaviteľom. Tieto trestné stíhania však boli výnimočné, keďže sa konali len v súvislosti s reakciami na pokus o atentát. Pred atentátom sa podobným prípadom podnecovania na páchanie násilia na ženách v politickom živote takáto pozornosť nevenovala.

Medzinárodné rámce

Existujú dva kľúčové medzinárodné dokumenty zamerané na práva žien a rodovú rovnosť: Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) a Dohovor Rady Európy o predchádzaní násilíu na ženách a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor). Slovenská republika je zmluvnou stranou CEDAW dohovoru, avšak Istanbulský dohovor doposiaľ neratifikovala, iba podpísala. Ustanovenia CEDAW-u sú právne záväzné, a preto sú kľúčovým nástrojom ochrany ľudských práv žien a rodovej rovnosti. Slovensko okrem toho ratifikovalo Opčný protokol k CEDAW-u, čím umožnilo domáhať sa nápravy a spravodlivosti v prípadoch porušenia práv chránených dohovorom aj na individuálnej úrovni (OSN, 1999).

Všeobecné odporúčanie č. 35 z roku 2017 Výboru OSN pre odstránenie diskriminácie žien sa zaoberá rodovo podmieneným násilím ako formou diskriminácie, ku ktorej môže dochádzať aj vo verejnom a politickom živote. Zdôrazňuje rôzne aspekty prístupu k spravodlivosti a mechanizmov nápravy pre všetky obeť rodovo podmieneného násilia a tiež potrebu monitorovať a analyzovať údaje o sťažnostiach na rodovo podmienené násilie. V záujme odstraňovania rodových stereotypov a obmedzovania rodovo podmieneného násilia odporúča posilnenie mandátu vnútroštátnych ľudskoprávných inštitúcií a nabáda médiá, vrátane internetových platforiem a sociálnych sietí, aby vytvorili alebo posilnili vlastné mechanizmy na odstraňovanie nevhodného a násilného obsahu a obsahu, ktorý stereotypizuje role žien a mužov (CEDAW, 2017).

Výbor CEDAW pravidelne vydáva Záverečné zistenia s konkrétnymi odporúčaniami pre vládu. V najnovších Záverečných zisteniach z roku 2023 sa výbor vo viacerých prípadoch zaoberal zastúpením žien v politike a VAWP. Jedna časť bola zameraná na boj proti rodovým stereotypom, prevenciu nenávistných prejavov a rodovej diskriminácie na sociálnych sieťach a potrebu trestne postihovať nenávistné prejavy voči političkám (CEDAW, 2023). Výbor sa tiež priamo zaoberal zastúpením žien v politike a v rozhodovacích orgánoch a odporučil implementáciu cielených opatrení, ako je zvýšenie kvót, vyváženejšie kandidátne listiny napríklad prostredníctvom zipsového systému a účelové financovanie predvolebných kampaní s cieľom dosiahnuť rovnomernejšie zastúpenie žien na všetkých úrovniach politiky (CEDAW, 2023).

Vnútroštátne inštitucionálne rámce

Táto kapitola obsahuje stručný prehľad vnútroštátnych inštitucionálnych rámcov, ktoré sa týkajú rodovej rovnosti a ľudských práv.

Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a rodovú rovnosť je odborným, konzultačným a poradným orgánom vlády vo veciach ochrany ľudských práv, občianskych a politických práv, práv menšín, rodovej rovnosti a ďalších. Monitoruje a podáva správy o plnení medzinárodných záväzkov v oblasti ochrany ľudských práv, najmä záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov vrátane súvisiacich opčných protokolov ratifikovaných Slovenskou republikou a zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorých je Slovenská republika zmluvnou stranou. Môže tiež prijímať stanoviská a vyjadrenia k aktuálnym udalostiam týkajúcim sa ľudských práv, práv menšín alebo rodovej rovnosti.¹ Stálym odborným orgánom tejto rady je Výbor pre rodovú rovnosť pri Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Je to medzirezortný orgán, v ktorom sú zástupcovia a zástupkyne ministerstiev, akademickej obce, sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a regionálnej samosprávy. Medzi jeho kľúčové funkcie patrí monitorovanie implementácie CEDAW, ďalších ľudskoprávných dokumentov a právnych predpisov a strategických dokumentov EÚ, ktoré sa týkajú rodovej rovnosti.²

Odbor ľudských práv Ministerstva spravodlivosti SR zodpovedá za tvorbu ľudskoprávnej legislatívy a zabezpečuje plnenie úloh ministerstva v oblasti tvorby a realizácie celoštátnej politiky týkajúcej sa ľudských práv a koordináciu plnenia úloh v tejto sfére.³ Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, ktorý je organizačne začlenený pod Sekciu ľudských práv na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR, zodpovedá za tvorbu verejných politík, rámcov a stratégií rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí na Slovensku, ako aj za prevenciu a boj proti násiliu páchanému na ženách.⁴

Ďalšou relevantnou verejnou inštitúciou je Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, ktoré je nezávislou národnou inštitúciou pre ľudské práva a zároveň národným antidiskriminačným orgánom. Do jeho pôsobnosti patrí monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv a rovnosti, ako aj osvetová a vzdelávacia činnosť, výskum a monitoring médií.⁵

Nezávislým orgánom monitorujúcim dodržiavanie ľudských práv orgánmi verejnej správy je Inštitút verejného ochrancu práv. Inštitút môže vydávať stanoviská, odporúčania a podávať návrhy na Ústavný súd.⁶

1 <https://www.justice.gov.sk/ministerstvo/rada-vlady-sr-pre-ludske-prava-narodnostne-mensiny-a-rodovu-rovnost/>

2 <https://www.employment.gov.sk/sk/vybor-pre-rodovu-rovnost/>

3 <https://www.justice.gov.sk/ministerstvo/kontakty/>

4 <https://www.gender.gov.sk/sample-page/odbor-rodovej-rovnosti-a-rovnosti-prilezitosti/>

5 <https://www.snslp.sk/>

6 <https://vop.gov.sk/>

3. Zhrnutie aktuálnych údajov, výskumu a zistení o VAWP

Kľúčové zistenia:

- Dostupné štúdie a správy zdôrazňujú, že útoky ženy v politike sú cieľené a koordinované, najmä ak tieto politicky presadzujú progresívne a demokratické hodnoty.
- Chýbajú kvantitatívne aj kvalitatívne výskumy.
- Prieskumy verejnej mienky poukazujú na pretrvávajúce rodové stereotypy o vlastnostiach a správaní sa mužov a žien pôsobiacich v politike.

V súčasnosti nie sú k dispozícii žiadne reprezentatívne dáta alebo štúdie o prevalencii VAWP a iba jedna kvalitatívna štúdia o VAWP na Slovensku. Existuje niekoľko štúdií mapujúcich postoje spoločnosti k účasti žien na rozhodovaní, ktoré poskytujú cenné informácie o vnímaní rolí žien vo verejnom živote. Pochádzajú z prieskumov realizovaných slovenskými agentúrami alebo inštitúciami EÚ (napr. Eurobarometer). Okrem toho sú k dispozícii dve správy o monitorovaní nenávistných prejavov a kybernetického násilia na sociálnych sieťach v predvolebných obdobiach.

Na úvod tejto kapitoly uvádzame prehľad o politickej participácii žien, nasledujú dostupné údaje o postojoch verejnosti a názoroch na zastúpenie žien v politike a v rozhodovacích procesoch a napokon kľúčové zistenia z existujúcich štúdií a výskumov o nenávistných prejavoch a násilí voči ženám v politike a následne voči politickým predstaviteľom vo všeobecnosti.

Štatistické údaje o kandidatúre žien do regionálnych samospráv, európskeho a národného parlamentu a do prezidentského úradu každoročne zverejňuje Štatistický úrad (viac informácií nájdete v tejto [publikácii](#)). Najnovšia publikácia z roku 2024 poskytuje štatistické údaje za obdobie 2009 – 2024. V ostatných parlamentných voľbách v roku 2023 bolo do Národnej rady SR zvolených 33 žien, čo predstavuje 22% všetkých poslaneckých mandátov. V súčasnosti, od mája 2025, je počet žien v parlamente 35 (23,3%). Volebná úspešnosť žien kandidujúcich vo voľbách v roku 2023 bola 5% a úspešnosť kandidujúcich mužov 5,9%. Tento pomer bol o niečo priaznivejší v roku 2020, keď predstavoval 5,2% ku 5,7%. Z publikovaných údajov tiež vyplýva, že mladé ženy do 30 rokov majú najmenšiu pravdepodobnosť uspieť v parlamentných voľbách. Ich úspešnosť vo voľbách v roku 2023 bola 2%, nasledovali ženy vo veku nad 61 rokov s úspešnosťou 3,1% v porovnaní s 5,9% mužov v rovnakej vekovej kategórii.

Rodovo najvyváženejšie je zastúpenie v Európskom parlamente so siedmimi ženami a ôsmimi mužmi, kde ženy zaznamenali najväčší úspech v pomere kandidujúcich a zvolených osôb: 88 ku siedmim ženám a 204 ku ôsmim mužom. Na druhej strane, zastúpenie žien v orgánoch samosprávnych krajov je len 17%. Ženy tvoria 26,5% zo všetkých starostov obcí a primátorov miest a 27,1% poslancov obecných zastupiteľstiev. Slovenská republika mala vo svojej histórii jednu prezidentku, v rokoch 2019 až 2024. V prezidentských voľbách v roku 2019 kandidovali dve ženy oproti 11 mužským kandidátom. V ostatných prezidentských voľbách v júni 2024 prvýkrát v histórii kandidovalo iba 9 mužov a nekandidovala žiadna žena. V ministerských funkciách sú od mája 2025 dve (13%) ženy: na ministerstve hospodárstva a ministerstve kultúry. Po parlamentných voľbách v septembri 2023 bola žena aj na poste ministerky zdravotníctva, neskôr však z funkcie odstúpila. Doposiaľ

najvyšší podiel žien v ministerských kreslách bol päť z 15 (33%) v období v rokoch 2018 – 2020 a v období dočasnej úradníckej vlády v roku 2023.

Nedávny prieskum verejnej mienky Flash Eurobarometer (Európska komisia, 2023) zisťoval mieru akceptácie rodových stereotypov a zahŕňal aj dve otázky o politickej participácii žien. Na Slovensku 83% opýtaných súhlasilo s názorom, že muži sú politicky ambicioznejší než ženy, pričom v EÚ s týmto názorom súhlasilo 47% respondentov a respondentiek. Tieto údaje naznačujú, že výrazná časť spoločnosti sa stotožňuje so stereotypnou predstavou, že muži majú pre pôsobenie v politike lepšie predpoklady. Odpovede mužov (85%) a žien (81%) na túto otázku sa príliš nelíšili. S výrokom najviac súhlasia muži vo veku 40 – 54 rokov a ženy vo veku 55+. S tvrdením, že ženy sa častejšie než muži rozhodujú na základe emócií, súhlasilo 76% opýtaných na Slovensku, zatiaľ čo priemer EÚ bol 62%. S týmto výrokom súhlasia 78% mužov a 74% žien v SR. Spomedzi všetkých opýtaných bez ohľadu na vek a rod s ním najčastejšie súhlasia muži vo veku 15 – 24 rokov (84%).

V roku 2020 uskutočnil Inštitút pre verejné otázky rozsiahlejší výskum zameraný na vnímanie politickej participácie žien verejnosťou a na identifikáciu hlavných prekážok zvýšenia účasti žien v politike. Výsledky výskumu sú zverejnené v publikácii **Politická participácia žien na Slovensku 2020: Kde sme, kam smerujeme?** Výskum zisťoval podiel ľudí spokojných s mierou účasti žien na rôznych úrovniach rozhodovania. Takmer polovica opýtaných je skôr úplne alebo úplne spokojná s počtom žien v regionálnej a miestnej samospráve (55%), v parlamente (46%) a vo vláde (45%). Výsledky poukazujú na všeobecne nízku citlivosť verejnosti na Slovensku voči vyváženějšímu zastúpeniu mužov a žien v rozhodovacích procesoch, najmä ak vezmeme do úvahy, že politická participácia žien sa stabilne pohybuje okolo 20 – 30% a ich zastúpenie vo vláde je ešte nižšie.

Muži sú spokojnejší s kvantitatívnym zastúpením žien v politike než ženy (pozri tabuľka 2) a vo všeobecnosti vykazujú vysokú mieru spokojnosti s počtom žien v politike - 63% až 55% mužov ho považuje za dostatočný. Výsledky výskumu naznačujú, že slovenská verejnosť, a muži špecificky, nepociťuje nízke zastúpenie žien v politike ako nedostatok a nemá pocit, že politická participácia by mala byť rodovo vyvážená (Bútorová a Gyárfášová, 2020).

Tabuľka 2: Spokojnosť verejnosti s politickým zastúpením žien (v %).

	ŽENY		MUŽI	
	Dostatočné	Nedostatočné	Dostatočné	Nedostatočné
V orgánoch miestnej samosprávy	46	51	63	34
V parlamente (NRSR)	37	60	56	42
Vo vláde	36	62	55	43

Zdroj: Bútorová, Z., Gyárfášová, O. (2020). Politická participácia žien na Slovensku: Kde sme a kam smerujeme? Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, s. 34.

Výskum ďalej zisťoval, kde vidí verejnosť prekážky vyššieho zastúpenia žien v politike. Respondenti a respondentky dostali na posúdenie osem možností, ktoré mali ohodnotiť ako „veľmi alebo skôr závažnú príčinu“ či ako „nie veľmi alebo vôbec nie závažnú príčinu“. Za najvýznamnejšiu bariéru označili opýtaní ľudia povinnosti žien v domácnosti a starostlivosť o deti (79%), ďalej dominanciu mužov v politike a ich zámer udržať si moc a rozhodovanie (77%), nedostatok podpory a pochopenia zo strany partnerov žien (73%) a vnímanie politiky ako špinavej a bezohľadnej, a preto pre ženy nevhodnej a neatraktívnej (74%) (Bútorová, Gyárfášová, 2020). Otázky týkajúce sa VAWP, jeho hrozieb a dôsledkov ako možných bariér vstupu žien do politiky, výskum nezahŕňal. Vnímanie politiky ako špinavej a bezohľadnej (77% žien v porovnaní so 71% mužov považuje túto bariéru za prevažne alebo veľmi závažnú) a vysoké hodnotenie mužskej prevahy v politike a snahy o jej udržanie ako závažnej prekážky participácie však môže súvisieť s násilím a obťažovaním, ktorému sú ženy v politike vystavené v dôsledku stereotypnej predstavy, že ženy do politiky nepatria. Výskumníčky tiež analyzovali vplyv týchto predstáv na všeobecné hodnotenie rovnosti šancí žien a mužov kandidujúcich v parlamentných voľbách, pričom za najvplyvnejšie považujú tri faktory: štrukturálnu bariéru menej výhodných pozícií žien na kandidátnych listinách, nedostatok pochopenia a podpory zo strany partnera a dominanciu mužov v politike (Bútorová & Gyárfášová, 2020).

Výskum a údaje o VAWP

Na Slovensku v súčasnosti existuje jedna kvalitatívna štúdia o násilí páchanom na ženách pôsobiacich vo verejnej sfére zameraná na poslankyne, novinárky a odborníčky na rodovú rovnosť z roku 2024 (Gotthardová). Výskum prináša údaje a zistenia zo 14 pološtruktúrovaných rozhovorov. Zamerá sa na skúsenosti s násilím a jeho dôsledkami z pohľadu žien, ktoré vystupovali kriticky voči vláde v súvislosti s pokusmi o obmedzenie slobody tlače. V tom období sa v dôsledku skúsenosti s násilím viaceré verejne aktívne ženy stiahli z verejného života a politiky. Výsledky výskumu potvrdzujú, že političky sú často terčom útokov a obťažovania pre svoj vzhľad, vek, sexualitu, rodovú identitu, osobný život či údajnú nekompetentnosť, ale predovšetkým pre svoje politické presvedčenie a hodnoty.

Podľa výskumných zistení patria medzi najčastejšie formy násilia útoky v kybernetickom priestore a obťažovanie na internete, často sexualizované, ako aj fyzické alebo verbálne útoky v osobných interakciách. Jedna respondentka uviedla, že ju dlhší čas niekto prenasledoval, a niekoľko opýtaných uviedlo, že dostávali vyhrážky smrťou, ktoré boli namierené proti nim a ich rodine. Výskum identifikoval koordinované vzorce online obťažovania a útokov na političky, ktoré reprezentujú proeurópske a progresívne hodnoty, ako sú demokracia, ľudské práva, rodová rovnosť, alebo ktoré prejavili podporu Ukrajine počas prebiehajúcej vojny. Ako uviedli respondentky, medzi dôsledky násilia, ktorému sú alebo boli vystavené, patrí autocenzúra, odchod zo sociálnych sietí alebo politiky ako takej, či dokonca zmena ich profesionálneho odborného zamerania v snahe obmedziť antagonistické reakcie, ktoré vyvolávajú niektoré témy, ako napr. práva migrantov a utečencov alebo práva a inkľúzia Rómov. Zistenia tiež poukazujú na nízku dôveru v inštitúcie a orgány činné v trestnom konaní, kde sa zodpovednosť za riešenie násilia a jeho dôsledkov individualizuje, bez toho, aby obeť mali prístup k cieľenej podpore alebo mechanizmom nahlasovania násilia.

Viaceré opýtané političky poverujú správou svojich emailových schránok alebo účtov na sociálnych sieťach svojich asistentov či asistentky, aby vymazávali a blokovali násilný alebo urážlivý obsah. Niektoré poslankyne využívajú aj špeciálne online funkcie na automatické označovanie a odstraňovanie určitého obsahu. Niekoľko z nich nahlásilo obzvlášť násilný obsah odboru ministerstva spravodlivosti, ktorý sa zaoberá bojom proti extrémizmu. Uviedli však, že od reštrukturalizácie ministerstva po voľbách v roku 2023 tento odbor zrejme svoju činnosť nevykonáva. Ako zdôraznili respondentky, páchatelia násilia nenesú za svoje činy zodpovednosť, verejnosť ich konanie v niektorých prípadoch otvorene akceptuje a alebo ich dokonca podporujú aj niektoré verejne činné osoby z politických strán. Niekoľko respondentiek uviedlo, že podnikli právne kroky proti páchatelom, no súdne konania stále prebiehajú alebo trvá niekoľko rokov, kým sa uzavru.

Téme násilia voči političkám na Slovensku v kybernetickom priestore sa venovala štúdia *Gender-based hate in the Slovak pre-election period: Are publicly known women and men being attacked on social platforms to the same extent and in similar ways? (Rodovo podmienená nenávisť v predvolebnom období na Slovensku: Sú verejne známe ženy a muži na sociálnych sieťach terčom útokov v rovnakej miere a podobným spôsobom?)* (Strauszová a kol.), ktorú publikoval GLOBSEC v roku 2023. Štúdia bola súčasťou širšieho projektu zameraného na monitorovanie informačného priestoru v predvolebnom období. Výskum kvantifikoval, analyzoval a porovnával, v akom rozsahu sú muži a ženy terčom kybernetického násilia a obťažovania. Vzorka zahŕňala 76 žien a 46 mužov z oblasti politiky, žurnalistiky a ďalších sfér verejného života. Predmetom analýzy bolo 300 príspevkov na sociálnych sieťach, 150 zameraných na ženy a 150 zameraných na mužov, vybraných na základe najvyššieho počtu interakcií. Cieľom štúdie bolo identifikovať najčastejšie rodovo zaťažené naratívy a publikum, na ktoré sa príspevky zamerali. Štúdia sa tiež pokúsila zistiť, či ženy zažívajú viac násilia alebo sú terčom intenzívnejších útokov. Výsledky ukázali, že ženy boli terčom útokov v 88% príspevkov zatiaľ čo na mužov cieľilo s mužmi, na ktorých cieľilo 66% útočných príspevkov. Väčšina útokov na ženy bola namierená proti vtedajšej prezidentke Zuzane Čaputovej a novinárke Monike Tódovej, nasledovala Veronika Remišová, ktorá predtým pôsobila na poste ministerky investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie. Najviac útokov, ktoré cieľili tak na mužov, ako aj na ženy, malo moralizujúci podtext. Boli medzi nimi obvinenia zo zrady, mediálnej manipulácie, lobizmu alebo boli zamerané proti podpore ľudí z LGBTQ+ menšiny. Ženy boli častejšie terčom útokov spochybňujúcich ich intelektuálne schopnosti a o niečo menej boli spochybňované ich zručnosti a kompetencie, vek a vzhľad. Útoky, ktoré boli na ne zacielené, mali aj mizogýnnny a sexistický podtext. Zo záverov výskumu vyplýva, že ženy zažívajú viac násilia v online priestore v porovnaní s mužmi. Väčšina analyzovaných útočných príspevkov bola koordinovaná a zverejnená inými politickými aktérmi alebo dezinformačnými médiami a osobnosťami.

Ďalšia nedávno vydaná publikácia sa zamerala na rolu sociálnych médií, konkrétne na prítomnosť nenávisťných prejavov na profiloch politických predstaviteľov a predstaviteľiek na sociálnych sieťach a ich vplyv na polarizáciu spoločnosti a dodržiavanie ľudských práv. Výskum uskutočnilo Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v publikácii *Nenávisťný jazyk na politických facebookových profiloch. Správa z monitoringu nenávisťných prejavov* (2023). Monitoring zahŕňal mapovanie statusov a súvisiacich komentárov najpopulárnejších politických osobností na sociálnych sieťach so špecifickým zameraním na islamofóbné, homofóbné a protirómske nálady a obsahy v období pred oficiálnym začiatkom parlamentnej predvolebnej kampane v roku 2023. Aj keď sa monitorovanie nezameriavalo na rodovo podmienené násilie alebo VAWP, odhalilo niekoľko relevantných skutočností. Mapovanie potvrdilo výrazný výskyt antiliberálnych, antiprogresívnych a antidemokratických naratívov zacielených na aktivistov a aktivistky, predstaviteľov a predstaviteľky organizácií občianskej spoločnosti alebo na osobnosti, ktoré verejne podporujú alebo obhajujú klimatickú spravodlivosť a ekológiu, práva migrantov a utečencov, Rómov a LGBTQ+ menšiny. Správa ďalej zdôrazňuje, že takéto nenávisťné prejavy sa vyskytujú v komentároch pod príspevkami naprieč celým politickým spektrom a nie vždy súvisia s nenávisťnými prejavmi v príspevku, na ktorý reagujú. Upozorňuje aj na všeobecnú normalizáciu a akceptáciu nenávisťných prejavov a s nimi súvisiacich naratívov na sociálnych sieťach a absenciu férovej verejnej diskusie (Vicenová a kol., 2023).

4. Politiky a stratégie na prevenciu a riešenie VAWP v parlamentoch, politických stranách a iných inštitúciách

Kľúčové zistenia:

- Chýbajú inštitucionálne mechanizmy zamerané na boj proti VAWP, mechanizmy nahlasovania prípadov alebo ich vyšetrovania a absentuje poslanecký kódex správania.
- Iba jedna politická strana má kódex správania, ktorý sa zaoberá obťažovaním, diskrimináciou a sexuálnym obťažovaním a informuje o postupe nahlasovania a vyšetrovania prípadov.
- Napriek formálnemu záväzku eliminovať VAWP a zvýšiť zastúpenie žien v politike chýbajú konkrétne opatrenia, jasné a merateľné ciele a ukazovatele zo strany vládnych orgánov a orgánov verejnej správy.
- Organizácie občianskej spoločnosti a médiá zohrávajú kľúčovú rolu pri zvyšovaní povedomia o VAWP, ale ich aktivity nemajú podporu zo strany vlády a verejných inštitúcií. Chýbajú ciele opatrenia, záväzky a podporné finančné mechanizmy a verejné fondy.

Slovenská vláda a štátne inštitúcie sa vo viacerých strategických dokumentoch a zmluvách zaväzujú podporovať zvyšovanie účasti žien na politike a rozhodovaní. Politickej a ekonomickej participácii žien a ich účasti na rozhodovaní sa venuje celá jedna kapitola v najnovšej Národnej stratégii rovnosti mužov a žien a rovnosti príležitostí na roky 2021 – 2027 (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2021). Prvá kapitola uvádza prehľad o participácii žien v parlamentoch, voľbách a súdnictve. Konštatuje, že účasť žien nie je dostatočná, hoci ženy dosahujú vyššie vzdelanie v porovnaní s mužmi. Stratégia predstavuje hlavné a operatívne ciele zamerané na zvýšenie politickej a ekonomickej participácie žien. Hlavnými cieľmi sú rovnomernejšia a reprezentatívnejšia účasť žien na riadiacich a rozhodovacích pozíciách vo verejnej a súkromnej sfére a rovnaká účasť na rozhodovaní.

Medzi operatívne ciele týkajúce sa politickej participácie a účasti na rozhodovaní patria:

- Podpora zvyšovania účasti žien na rozhodovacích pozíciách v politickom živote vrátane ich motivácie a možnosti kandidovať vo voľbách a zúčastňovať sa volieb.
- Podpora účasti dievčat na verejnom živote prostredníctvom práce s mládežou, mládežníckeho parlamentu a simulácie, workshopov alebo iných aktivít v spolupráci s političkami, aktivistkami a verejne aktívnymi ženami.

Táto stratégia teda neobsahuje žiadne konkrétne a merateľné ciele ani víziu zvýšenia účasti žien v politike a rozhodovaní, načrtnuté ciele sú vágne a len jeden z nich sa priamo týka politickej účasti žien. Ciele uvedené v stratégii rovnosti sa majú dosiahnuť prostredníctvom príslušného Akčného plánu pre rovnosť mužov a žien a rovnosť príležitostí na obdobie 2021 - 2027 (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny). Časť venovaná politickej a ekonomickej účasti žien obsahuje len tri aktivity, z ktorých jedna je zameraná na participáciu žien v ekonomike :

1. Vytvorenie interaktívnej mapy s kandidátkami a zastupiteľkami v jednotlivých regiónoch, ktorá sa má realizovať v spolupráci s regionálnymi a mestskými orgánmi do roku 2023 a priebežne aktualizovať.
2. Podpora zvýšenia zastúpenia žien a podpora spoločenskej a odbornej diskusie o zvýšení účasti žien v politike prostredníctvom informačnej kampane.
3. Podpora podnikania žien prostredníctvom systémových zmien vrátane zlepšenia rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom.

V tomto akčnom pláne chýbajú konkrétne merateľné ciele (okrem aktivity č. 1), merateľné ukazovatele na určenie úspešnosti aktivít a implementačný plán, najmä pokiaľ ide o aktivitu č. 2, ktorá je pre dosiahnutie strategického cieľa najdôležitejšia. Orgánom zodpovedným za realizáciu tejto aktivity je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s bližšie nešpecifikovanými organizáciami občianskej spoločnosti. Nie je uvedený ani finančný rozpočet na plánované činnosti. Implementáciu akčného plánu monitoruje každé tri roky Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny a podáva o nej monitorovaciu správu. Posledná správa bola zverejnená v roku 2023.⁷ Monitorovacia správa sa nezaobera aktivitou č. 1., ktorou mala byť interaktívna mapa a neponúka žiadne vysvetlenie, prečo sa tento cieľ nerealizoval. V máji 2025 nebola k dispozícii žiadna interaktívna mapa kandidátok a kandidátov. Pokiaľ ide o aktivitu č. 2, správa sa zmieňuje iba o občianskej iniciatíve Zakrúžkuj ženu (o ktorej uvádzame viac nižšie). Správa však nešpecifikuje akú úlohu alebo podporu tejto iniciatívy poskytlo ministerstvo alebo iné vládne orgány. Ako indikátor úspechu sa uvádza zvýšenie zastúpenia žien v národnom parlamente o jednu poslankyňu v roku 2023 v porovnaní s rokom 2020. Žiadne ďalšie informácie ani vyhodnotenie nie sú k dispozícii. Svedčí to o nízkej schopnosti a ochote vládnych a verejných inštitúcií zlepšiť postavenie žien v politickom živote a rozhodovaní a tiež o tom, že verejné záväzky na ich podporu sú len deklaratívne.

Zakrúžkuj ženu

Zakrúžkuj ženu je v súčasnosti najvýznamnejšia iniciatíva, ktorá sa špecificky zameriava na zvyšovanie politickej participácie žien. Je to občianske združenie, ktoré založili odborníčky na rodovú rovnosť, aktivistky a dobrovoľníčky pred parlamentnými voľbami v roku 2023. Cieľom iniciatívy je zvýšiť účasť žien v politike tým, že vyzýva ľudí, aby využívali preferenčné hlasovanie na výber kandidátok - odtiaľ pochádza aj názov Zakrúžkuj ženu. Iniciatíva kladie dôraz na individuálnu občiansku silu a schopnosť ľudí podieľať sa na zmene aj napriek nedostatočnej snahe politických strán zabezpečiť rovnaké zastúpenie žien na kandidátnych listinách alebo väčšiu propagáciu žien, napríklad ich umiestnením na popredné miesta kandidátnych listín. Iniciatíva realizovala kampaň, ktorú podporili verejne známe osobnosti ako jej ambasádori a ambasádky. Organizovala tiež sériu verejných diskusií a uverejňovala osvetové články na svojich webových stránkach. Iniciatíva podnietila verejnú diskusiu o tom, prečo by ženy mali mať rovnaké zastúpenie v politike a rovnou mierou sa podieľať na rozhodovaní. Zároveň upozornila na najväčšie prekážky, akými sú pretrvávajúci sexizmus, stereotypy a mizogýnia a chýbajúce mechanizmy, ktoré by zabezpečili, aby sa ženy mohli zúčastňovať na politickom rozhodovaní a vytvárali priaznivé podmienky pre ich účasť. Iniciatíva mala výraznú mediálnu odozvu, ale zastúpenie žien v národnom parlamente sa po voľbách v roku 2023 zvýšilo len o jednu ženu. Iniciatíva sa aktívne zapojila aj do prezidentských volieb v roku 2024, v ktorých po prvýkrát v histórii Slovenska nekandidovala žiadna žena.⁸

⁷ Monitorovaciu správu poskytla členka Výboru pre rodovú rovnosť pre účely tejto analýzy, ale nie je dostupná online.

⁸ <https://www.zakruzkujzenu.sk/>

Politické strany

Zvyšovať aktívnu politickú participáciu žien možno len vtedy, keď samotné politické strany a verejné inštitúcie zavedú opatrenia a mechanizmy na podporu rodovej rovnosti a vytvoria ženám priaznivé podmienky pre ich účasť. Politické strany môžu podporiť rodovú rovnosť a zabezpečiť ženám rovnaký prístup k príležitostiam a zdrojom. Môžu tiež riešiť a eliminovať násilie, ktorému sú ženy v politike vystavené, a umožniť svojmu členstvu prístup k mechanizmom nahlasovania prípadov s jasným postupom vyšetrovania a možnými sankciami.

Iba jedna politická strana, Progresívne Slovensko, zaviedla rodové kvóty na svojej kandidátnej listine, na ktorej bolo 75 žien a 75 mužov, pričom uplatnila tzv. systém zipsu⁹ so ženou figurujúcou hneď na 2. mieste listiny. Výsledkom tohto opatrenia bolo 15 zvolených kandidátok z celkového počtu 33 zvolených kandidátok v ostatných parlamentných voľbách v roku 2023.¹⁰

Tá istá politická strana zaviedla zipsový systém aj pre voľby do Európskeho parlamentu, výsledkom čoho boli tri zvolené zástupkyne tejto strany.¹¹ Ďalším usmernením alebo mechanizmom, ktorý na úrovni politických strán môže podporiť účasť žien na politike a rozhodovaní, je rodovo citlivý etický kódex, ktorý obsahuje jasne definovaný súbor hodnôt a hlavných zásad. Zároveň špecifikuje netolerovateľné správanie a definuje postup pri riešení sťažnosti alebo oznámenia o porušení kódexu.

Zo šiestich parlamentných politických strán iba dve strany zverejnili etický kódex (Progresívne Slovensko a Sloboda a solidarita). Ostatné politické strany majú zverejnené svoje stranícke pravidlá (stanovy). Etický kódex Slobody a solidarity sa zameriava na hodnoty súvisiace s dobrým správaním v právnych a trestnoprávných záležitostiach, najmä finančných, a vyžaduje od svojho členstva, aby konalo v súlade s ústavou, zákonmi, normami a „dobrými mravmi“ bez uvedenia ďalších špecifikácií. Etický kódex odkazuje na dozornú radu a arbitrážnu komisiu, ktorá môže vyšetrovať, vylúčiť alebo potrestať člena či členku strany za porušenie etického kódexu.¹² Etický kódex Progresívneho Slovenska uvádza hodnoty, ktorými sa strana riadi, ako sú rovnosť a ľudská dôstojnosť. Stanovuje tiež princípy, ako sú tolerancia, rešpekt, rovnosť príležitostí a rovnaké zaobchádzanie, ktorými sa majú riadiť vzťahy medzi členstvom vo vnútri strany, ako aj správanie členiek a členov vo verejnom styku. Spomína sa v ňom správanie, ktoré je v rozpore s etickým kódexom a ktoré sa netoleruje: diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie, ponižovanie a iné neúctivé správanie. Uvádza tiež príklady správania, ktoré možno považovať za sexuálne obťažovanie, a stanovuje formálne a neformálne možnosti riešenia. V etickom kódexe je uvedený aj postup vyšetrovania a zodpovedné orgány: arbitrážna komisia a sekretariát strany.¹³

Zvyšné politické strany zverejnili iba stanovy, ktoré obsahujú práva a povinnosti členstva strany. Zvyčajne poukazujú na správanie v súlade s programom strany (Hlas¹⁴, SMER¹⁵, SNS¹⁶, Hnutie Slovensko¹⁷) alebo na vnútorné predpisy (SNS), tie však nie sú verejne dostupné. Všetky stanovy politických strán spomínajú arbitrážnu komisiu. S výnimkou Progresívneho Slovenska však dokumenty žiadnej zo strán nespomínajú hodnoty rodovej rovnosti a rovnej účasti žien na rozhodovaní a nezaoberajú sa rodovo citlivými otázkami. Ani existencia rodovo citlivých ustanovení v etickom kódexe však nezaručuje jeho efektívne uplatňovanie v praxi.

9 Tzv. zipsový systém, nazývaný aj vertikálna parita na kandidátnych listinách spočíva v striedaní poradia mužov a žien. Znamená to, že 50% kandidátnej listiny tvoria ženy, čím sa zvyšuje počet zvolených žien.

10 <https://dennikn.sk/3455740/kandidatna-listiny-strany-progresivne-slovensko-pre-parlamentne-volby-2023/>

11 <https://domov.sme.sk/c/23333750/kandidati-za-stranu-ps-eurovolby-2024.html>

12 <https://www.sas.sk/clanok/4055/hodnoty>

13 <https://progresivne.sk/wp-content/uploads/2023/04/Etický-kodex-hnutia-Progresivne-Slovensko.pdf>

14 https://strana-hlas.sk/wp-content/uploads/2024/10/Stanovy-strany-HLAS_1.01.pdf

15 <https://www.strana-smer.sk/o-nas/stanovy>

16 <https://www.sns.sk/dokumenty/stanovy/>

17 <https://www.obycajnιλudia.sk/stanovy/>

Národná rada SR

Výkon politického mandátu poslancov a poslankyň usmerňuje rokovací poriadok obsahujúci súbor záväzných princípov. Odkazuje na povinnosti poslancov a poslankyň pri dodržiavaní ústavy, zákonov a etického kódexu, ktorý môže Národná rada prijať (§9a).¹⁸ Rokovací poriadok tiež uvádza, že porušenie etického kódexu sa trestá pokutou do výšky 500 eur a obsahuje osobitné ustanovenie, podľa ktorého za urážku orgánov NRSR, iného poslanca či poslankyne alebo ústavného orgánu, hrozí pokuta do výšky 1000 eur, ak o tom rozhodne mandátový a imunitný výbor. V čase prípravy tejto analýzy v máji 2025 nebol na Slovensku v platnosti žiadny etický kódex poslanca NRSR. Na oficiálnej webovej stránke parlamentného zhromaždenia bol zverejnený návrh etického kódexu, ktorý vznikol v roku 2015, NRSR ho však nikdy neprijala. Návrh obsahuje ustanovenie, podľa ktorého sa poslanci a poslankyne majú správať čestne a spravodlivo a s ohľadom na dobré mravy, zdržať sa mediálnych a verejných vystúpení, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť ľudskú dôstojnosť iného poslanca alebo poslankyne, neprimerane kritizovať ich prácu a vyhýbať sa všetkým činom, ktoré sú trestné podľa trestného zákona.¹⁹

Nenávistné prejavy vo verejnom živote, politike a médiách získali značnú pozornosť po pokuse o atentát na premiéra Roberta Fica v máji 2024, ktorý bol podľa Fica a niektorých ďalších vládnych predstaviteľov priamym dôsledkom nenávisti a násilia vo verejnom diskurze zo strany médií, opozičných politikov a aktivistov.²⁰ Ako reakcia na tieto udalosti vznikol návrh Kódexu správania verejných činiteľov, ktorý vedúci Úradu vlády SR predložil do legislatívneho procesu (2025). Návrh kódexu správania obsahuje hlavné zásady, vrátane zásady slušnosti a inklúzie. Podľa návrhu verejný činiteľ alebo činiteľka:

“Zachováva vysoké štandardy slušného správania sa a chová sa tak, že dodržiava najvyššie štandardy reprezentatívneho vystupovania.

Pri oficiálnych rokovaniach a ku všetkým, s ktorými prichádza do styku, by mal pristupovať profesionálne, s úctou a rešpektom.

Vykoná svoju funkciu s náležitou úctou voči inštitucionálnemu rámcu a bezpodmienečným rešpektovaním platného právneho poriadku Slovenskej republiky.

Prejavuje úctu voči všetkým občanom a ich dôstojnosti a podporuje takéto správanie naprieč národnostnými menšinami, komunitami bez ohľadu na ich postavenie a príslušnosť.”²¹

Navrhovaný kódex sa v súčasnosti po pripomienkovom konaní prehodnocuje. Vývoj situácie súvisiaci s prípravou kódexu treba vnímať v širšom spoločenskom kontexte politického zneužívania diskurzu o nenávistných prejavoch a tiež v kontexte výziev na korektné vystupovanie verejných činiteľov po pokuse o atentát na premiéra Fica. Tieto výzvy často pochádzali práve od ústavných a vládnych činiteľov, ktorí sa snažia autoritársky manipulovať a ovládať verejnú mienku a obmedzovať mediálny a verejný diskurz.

18 https://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/zd_rokovaci-poriadok.pdf

19 https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/Download.aspx%3FDocID%3D418224&ved=2ahUKEwjT37GDxdiNAXyIRAIHUNmAY4QFnoECBsQAQ&usq=AOvVaw3xokETqdhE4bKaktKp1Vxr_

20 <https://www.aktuality.sk/clanok/RMaKbGp/policia-spaja-atentat-na-roberta-fica-s-jedinou-opozicnou-stranou-na-vysluch-uzmusel-ist-predseda-aj-krajsky-sef/>

21 <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/69>

5. Prípadové štúdie o násilí na ženách v politike

Kľúčové zistenia:

- Prípadové štúdie ukazujú, že násilie na ženách v politike je intersekcionálne. Spájajú sa v ňom homofóbia, mizogýnia či s diskrimináciou a obmedzovaním politickej participácie žien. Dôsledkom takéhoto násillia môže byť odchod žien z aktívnej politiky.
- Tieto známe prípady vyvolali spoločenskú a mediálnu diskusiu a v niektorých situáciách aj solidaritu a podporu naprieč politickými stranami a spoločenskými skupinami.

Úloha médií a prípadová štúdia – Lucia Plaváková

Keďže politické strany a Národná rada SR a jej inštitúcie dosiahli v oblasti násillia na ženách v politike len mierne zlepšenie, kľúčovú úlohu pri zvyšovaní povedomia o bariérach a výzvach, ktorým čelia ženy v politike a o vplyve týchto bariér a výziev na ich pracovné a súkromné životy zohrávajú médiá.

Päťročný mandát prvej slovenskej prezidentky Zuzany Čaputovej v rokoch 2019 až 2024 predstavuje pre zastúpenie žien v politike a ich účasť na rozhodovaní zásadný mílnik. Zároveň však upriamil pozornosť na problematiku VAWP a jej dôsledky. Príkladom je rozhodnutie Čaputovej nekandidovať do prezidentského úradu v druhom funkčnom období. Svoje rozhodnutie zdôvodnila tým, že nemá dosť síl, aby ďalších päť rokov znášala neustále útoky na seba a svoju blízku rodinu vrátane detí. O svojich skúsenostiach otvorene hovorila počas svojich vystúpení v médiách, pričom nastolila aj tému VAWP, čo vyvolalo širšiu spoločenskú diskusiu.

V lete 2024 zverejnili médiá niekoľko rozsiahlejších článkov a rozhovorov s političkami zastupujúcimi rôzne politické strany. V rozhovore, ktorý uverejnil Denník N, sa političky podelili o svoje najhoršie zážitky. Hovorili o tom, ako sa s nimi vyrovnávajú a či majú motiváciu pokračovať v politickej práci. Všetky respondentky sa zmieňovali o útokoch na svoje rodiny a deti, ktoré sú obzvlášť závažné a ktoré majú obrovský vplyv na ich ochotu a motiváciu pokračovať v politickej práci (Tódoová, 2024). Medzi ďalšie skúsenosti, ktoré sa vo výpovediach pravidelne objavovali, patrili koordinované útoky na političky na sociálnych sieťach. Vlny násillia a útokov boli obvykle reakciou na určitú udalosť, príspevok na sociálnych sieťach alebo tlačovú konferenciu opozičnej političky či známej osobnosti. Znamená to, že VAWP sa využíva ako nástroj na dosiahnutie politických cieľov a zároveň na vytlačenie žien z verejnej sféry. Ženy uvádzali aj stratégie, pomocou ktorých sa im podarilo obmedziť intenzitu kybernetického obťažovania, nenávisti a násillia. Poštovú schránku, doručeníu poštu a komentáre napríklad najprv kontrolovali asistentky političiek a odstraňovali nevhodný a urážlivý obsah. Takéto riešenie poukazuje na nedostatok inštitucionálnych mechanizmov na nahlasovanie násillia alebo na podporu žien a na skutočnosť, že zodpovednosť za riešenie VAWP musia jednotlivito niesť ženy, ktoré toto násillie zažívajú. Možnosti riešenia teda závisia od ich individuálneho prístupu k zdrojom - ľudským, emocionálnym, finančným a časovým.

Objavilo sa aj niekoľko ďalších prípadov, ktoré vyvolali verejnú diskusiu o VAWP, získali si pozornosť médií a mobilizovali širšiu spoločenskú podporu pre dotknuté ženy. Jeden z prípadov sa týkal diskriminácie a obťažovania opozičnej poslankyne Lucie Plavákovovej, ktorej vedenie parlamentu nariadilo, aby opustila rokovaciu miestnosť na základe obvinenia, že má na svojom notebooku nalepenú reklamu. Bola to však len

nálepka s vlajkou, ktorá symbolizuje LGBTQ+ komunitu.²² Plaváková a viacerí ďalší poslanci a poslankyne to považovali za diskrimináciu, keďže Plaváková je členkou LGBTQ+ komunity a otvorenou obhajkyňou práv kvír ľudí.²³ Konflikt sa stupňoval ďalej a diskutovalo sa o ňom aj na viacerých tlačových konferenciách rôznych politických strán. Na jednej z nich sa k nemu vyjadril aj poslanec za Slovenskú národnú stranu (SNS) Rudolf Huliak: „Táto žena si nezaslúži nič iné len pomenovanie suka.“ Dodal, že ju ani nepovažuje za ženu, keďže podporuje práva žien na prerušenie tehotenstva.²⁴ V nadväznosti na to Plaváková podnikla viacero krokov: oznámila na polícii incident a násilie, ktoré voči nej a jej dcére Huliak vyprovokoval, podala žalobu na ochranu osobnosti proti Huliakovi a tiež podala sťažnosť na Ústavný súd pre diskrimináciu a zákaz vstupu do rokovacej miestnosti parlamentu. Poslankyňa a ďalšie členky a členovia strany Progresívne Slovensko spoločne inicioval disciplinárne konanie voči Huliakovi zo strany Mandátového a imunitného výboru NRSR a pokúsili sa Huliaka odvolať z funkcie predsedu výboru Národnej rady pre pôdohospodárstvo a životné prostredie.²⁵ Tento incident zachytáva komplexnú a intersekcionálnu povahu násillia na ženách v politike v kybernetickom priestore aj mimo neho a odhaľuje, ako drasticky vplýva na ich profesionálny a osobný život. Na Plavákovú útočili, obťažovali ju a diskriminovali za to, že je členkou kvír komunity, rôznymi spôsobmi ju dehumanizovali. Šikanovali ju, pretože v súlade so svojimi hodnotami bojuje za práva LGBTQ+ ľudí a reprodukčné práva žien a znemožnili jej vykonávať mandát poslankyne.

Tieto udalosti zjednotili opozičné politické strany, ktoré zorganizovali tlačovú konferenciu a verejne odmietli násilie. Zároveň na podporu Plavákovvej spustili petíciu *Povedzme nie urážkam a ponižovaniu žien*, ktorú iniciovala poslankyňa za stranu Sloboda a Solidarita Martina Holečková a podpísalo ju množstvo poslankyň, poslancov a osobností verejného života.²⁶ Následne niektorí členovia a členky Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť pripravili uznesenie, v ktorom odsúdili čoraz častejšie porušovanie dobrých mravov a parlamentných zvyklostí v NR SR. Odsúdili aj diskrimináciu a obťažovanie Lucie Plavákovvej a žiadali, aby bola voči Rudolfovi Huliakovi vyodená zodpovednosť. Podľa vyjadrenia jedného z členov rady sa plánované zasadnutie neuskutočnilo, a tak uznesenie nebolo prijaté.

Spomínané súdne konania sa začali, ale v čase prípravy tejto správy v máji 2025 ešte nebolo jasné, aký bude ich výsledok. Parlamentné inštitúcie a Mandátový a imunitný výbor NR SR rozhodli, že nedošlo k porušeniu rokovacieho poriadku a voči Rudolfovi Huliakovi neboli prijaté žiadne disciplinárne opatrenia. V marci 2025 bol Huliak vymenovaný za ministra cestovného ruchu a športu, čo len potvrdzuje, že diskriminačné správanie a násilie a obťažovanie žien vo verejných funkciách sa bežne akceptuje a toleruje aj napriek tomu, že ho niektorí ľudia, vrátane verejne známych osobností, jednoznačne odmietajú.

22 Vystavovanie komerčných symbolov v rokovacej miestnosti parlamentu je zakázané rokovacím poriadkom NR SR.

23 <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/740630-ustavny-sud-prijal-na-dalsie-konanie-staznost-plavakovej-proti-vykazaniu-z-plena-parlamentu-za-nalepky-na-laptope/>

24 <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/727811-huliak-bude-za-hrube-vyroky-voci-plavakovej-celit-pokusu-o-odvolanie-progresivci-navrh-predlozia-parlamentu/>

25 <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/725549-plavakova-sa-pre-huliakove-urazky-obracia-na-policiu-aj-ustavny-sud/>

26 https://www.peticie.com/povedzme_nie

Prípadová štúdia – Zuzana Čaputová

Zuzana Čaputová bola prezidentkou Slovenskej republiky v rokoch 2019 – 2024. Stala sa ňou ako najmladšia osoba a prvá žena v histórii krajiny. Do volieb kandidovala s podporou strany Progresívne Slovensko. Mala za sebou úspešnú kariéru právničky a aktivistky, počas ktorej sa zviditeľnila ako líderka verejnej kampane proti toxickej skládke v blízkosti obytnej zóny. Počas kampane aj počas svojej prezidentskej funkcie obhajovala a podporovala hodnoty demokracie, inklúzie, sociálnej spravodlivosti a rovnosti. Sama seba označovala za prezidentku všetkých ľudí a často aktívne nesúhlasila s legislatívnymi návrhmi alebo opatreniami vlády.

Kontext: Čaputovej prezidentskú kampaň a následný výkon funkcie poznačila séria kríz a udalostí, ktoré výrazne ovplyvnili politické a spoločenské prostredie. Počas prezidentskej kampane zavraždili investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenicu Martinu Kušnírovú, čo vyvolalo protesty a viedlo k reštrukturalizácii vlády, z ktorej odstúpil premiér Fico. Obdobie rokov 2020 až 2023 poznačila aj pandémia ochorenia COVID-19. Tieto informácie sú kľúčové pre pochopenie rozsahu a povahy násillia, ktoré bolo namierené proti Zuzane Čaputovej. Stala sa terčom násillia zo strany predstaviteľov strany SMER, ktorá bola v roku 2019 najsilnejšou vládnuou stranou. Násillie sa vystupňovalo po parlamentných voľbách v roku 2020, po ktorých strana zostala v opozícii, a neskôr opäť po jej víťazstve v parlamentných voľbách v roku 2023. Zuzana Čaputová bola terčom útokov aj zo strany niektorých predstaviteľov vlády z rokov 2020 – 2023 za kritiku niektorých jej krokov či vetovanie zákonov.

Páchatelia a podoby násillia: Zuzana Čaputová bola opakovane vystavená obťažovaniu a útokom zo strany verejných činiteľov vrátane vládnych úradníkov, poslancov, lídrov koalíčných či opozičných strán, ale aj z radov širokej verejnosti. K násilliu často dochádzalo na sociálnych sieťach, v tlači alebo počas verejných podujatí či tlačových konferencií.

Bola tiež terčom dezinformačných mediálnych kanálov, ktoré o nej zverejňovali nepravdivé informácie, či obrázky upravené umelou inteligenciou, ktoré ju zobrazovali napríklad s nadváhou alebo s nosom inej veľkosti a tvaru.²⁷ Šírili sa aj zmanipulované obrázky z politických návštev, na ktorých vyzerala znudene a znechutene. V obehu bolo niekoľko falošných videí, ktorých cieľom bola politická manipulácia (Struhárik, 2023). Objavili sa aj prípady, keď sa jej vyhrážali smrťou alebo jej poslali náboje v obálke a raz dokonca niekto vnikol na jej súkromný pozemok. Najčastejšími formami VAWP, s ktorými sa Zuzana Čaputová stretla, bolo psychické a fyzické násillie, ktorého súčasťou boli aj vyhrážky (Benedikovičová, 2024).

Obťažovanie a útoky, ktoré prezidentka zažila, bolo komplexné a koordinované. Verejne známe osobnosti s vysokým počtom sledovateľiek a sledovateľov ju obvykle obviňovali z rôznych deliktov a niekedy priamo aj nepriamo podnecovali svoje publikum, aby sa tiež podieľalo na útokoch. Vznikali tak komplexné vrstvy násillného obsahu v komentároch na profiloch politických strán či verejných osobností alebo pod novinovými článkami, ale aj v elektronickej pošte, ktorú dostávala, na jej verejných profiloch alebo dokonca v poštovej schránke v mieste jej bydliska či v prezidentskom paláci. Aj tieto skúsenosti s útokmi a násillím poukazujú na prepojenie kybernetických a fyzických priestorov. Oba sa prelínajú a navzájom ovplyvňujú, a preto je zložitý jednotlivé útoky od seba odlíšiť.

Môžeme identifikovať niekoľko kľúčových naratívov, ktoré sa pri útokoch opakovali:

- Tvrdenia a obvinenia, že Zuzana Čaputová je zahraničná agentka alebo ju platí zahraničná vláda či vplyvné osobnosti – najčastejšie vláda USA a George Soros – a riadi sa ich pokynmi.
- V tejto súvislosti bola často označovaná vulgárnymi výrazmi, napríklad americká prostitútka alebo kurva. Pri jednej príležitosti ju vtedajší predseda strany Róbert Fico prirovnal ku kryse, čo je príklad dehumanizácie (Kéry, 2023).

²⁷ https://www.omeiach.com/hoaxy/15215-zem-a-vek-upravit-nos-caputovej-ako-na-antisemitskych-karikaturach?fbclid=IwAR3u4MbUhl4OBDSM42KQ5VK_goaLD64rl3Zfkva49IYuGnffk3xjiw9Ipg

- Podobné vyjadrenia sa spájali s jej údajnou podporou NATO a útokmi, podľa ktorých jej niektoré geopolitické rozhodnutia ohrozovali národnú bezpečnosť, od čoho sa odvíjali obvinenia zo zrady.
- Zuzana Čaputová bola často obviňovaná zo šírenia a podpory rodovej ideológie a podpory migrácie, s čím súviseli obvinenia z ohrozovania bezpečnosti krajiny.

Medzi najzávažnejšie prípady VAWP môžeme zaradiť incident, ktorý sa odohral počas prvomájových osláv v roku 2022, na zhromaždení organizovanom vtedajšou opozičnou stranou SMER. Jeden z kľúčových predstaviteľov strany vyzval dav, aby skandoval, čo si myslí o prezidentke. Opakovane zakričal: „Je to americká...“ a dav niekoľkokrát odpovedal „americká kurva“ (Kysel, 2022).

Ďalší medializovaný prípad násilia v kybernetickom priestore sa týkal maloletej dcéry Zuzany Čaputovej, na ktorú po jej účinkovaní na módnej prehliadke v roku 2021 zaútočil poslanec Tomáš Taraba. Na sociálnej sieti zdieľal jej fotografie s komentárom: „Po včerašom dni vieme, že máme na Slovensku novú topmodelku.“ Komentáre pod týmto príspevkom zosmiešňovali jej vzhľad a naznačovali, že na módnej prehliadke vystupovala len preto, že je dcérou prezidentky. Tento incident spustil ďalšiu vlnu útokov. Na adresu prezidentky a jej dcéry sa zosypalo množstvo urážok. V reakcii na tento útok Zuzana Čaputová na svojom kanáli na sociálnych sieťach vyhlásila: „Útok na politika alebo političku cez jeho deti je politické dno. Poslanec Taraba by sa o moju dcéru nikdy nezaujímal, keby to nesúviselo s mojou funkciou. Ľudskej zlobe a hlúposti musím v živote čeliť, ale moje deti z toho vynechajte!“ (Hyriaková, 2024). Tento incident názorne ukazuje, že obťažovanie političiek často súvisí s ich osobným životom a rolou matky.

Reakcie: Zuzana Čaputová zastáva názor, že verejní politickí činitelia a činitelky sú vystavení väčšej kontrole a musia znášať aj väčšiu mieru kritiky. Napriek tomu niekoľkokrát podala žalobu na ochranu osobnosti na viaceré politicky aktívne osoby za zverejňovanie a šírenie nepravdivých informácií s cieľom podnecovať silné negatívne emócie a ďalšie násilie. Konkrétne na Róberta Fica (Osvaldová, 2023) a Ľuboša Blahu (Osvaldová, 2022). Žaloby boli reakciou na obvinenie, že je zahraničná agentka a plní zahraničné príkazy. Súd dvakrát rozhodol v jej prospech a tiež nariadil Ľubošovi Blahovi, aby bezodkladne vymazal príslušný obsah zo sociálnych sietí.

Zuzana Čaputová navyše otvorene a verejne upozorňovala na povahu a rozsah VAWP, ktoré zažila ako právnička, kandidátka na prezidentskú funkciu a na jeho dôsledky. A to najmä po tom, ako oznámila, že nebude druhýkrát kandidovať do prezidentského úradu. To vyvolalo širšiu spoločenskú diskusiu o VAWP na Slovensku (ako sa uvádza vyššie v tejto kapitole o úlohe médií). VAWP, ktorému Zuzana Čaputová čelila, odmietli mnohé slovenské či zahraničné osobnosti politického a verejného života a mnohí jej vyjadrili podporu. Počas svojho funkčného obdobia upozorňovala aj na ďalšie formy násilia páchaného na ženách. Navštívila napríklad poradenské centrum pre obeť násilia²⁸ a zapojila sa do verejnej kampane k Medzinárodnému dňu eliminácie násilia páchaného na ženách (TASR, 2023). Rovnako iniciovala založenie platformy SME TU, ktorej cieľom je budovať komunitu spojených a spojencov bojujúcich proti VAWP a jeho akceptácii. Vznik platformy oznámila pri príležitosti Medzinárodného dňa žien (Aktuality, 2024).

Dôsledky: Najzávažnejším dôsledkom VAWP, ktorému Zuzana Čaputová čelila, bolo jej rozhodnutie nekandidovať do prezidentského úradu v druhom funkčnom období. Ako jeden z hlavných dôvodov uvádzala obťažovanie a násilie voči nej a strach o svoju rodinu, čo názorne ilustruje, že VAWP môže viesť k odchodu žien z politiky alebo odradiť ďalšie ženy od vstupu do politiky po tom, ako sa stali svedkyňami obťažovania a útokov. Zuzana Čaputová prehovorila aj o ďalších dôsledkoch VAWP: vniknutie na jej súkromný pozemok znamenalo narušenie jej každodenného a rodinného života, vyhrážky v nej vzbudzovali strach o život. Čelila tiež poškodeniu povesti a musela investovať emocionálne, finančné a časové zdroje, aby podala žaloby proti rôznym páchatelom.

28 <https://www.prezident.sk/article/prezidentka-debatovala-s-odbornickami-o-nasili-na-zenach/>

6. Záver a odporúčania

Násilie páchané na ženách v politike na Slovensku je stále do značnej miery problém, ktorý je neviditeľný a jeho riešenie nie je dostatočné, a to napriek jeho závažným dôsledkom pre demokraciu, právny štát a rovnosť. Táto správa odhaľuje komplexný a znepokojujúci obraz: političky sú pravidelne vystavené cieľnému, koordinovanému a často spolitizovanému násiliu, obťažovaniu a útokom. Najmä tie, ktoré obhajujú demokratické hodnoty, rodovú rovnosť a práva menších. Tieto útoky nie sú len osobné, sú aj politické. Ich cieľom je ženy marginalizovať, zastrašiť a umlčať a v konečnom dôsledku ich vytlačiť z verejného života.

Môžeme identifikovať tri navzájom súvisiace výzvy a nedostatky. Po prvé, chýbajú kvantitatívne aj kvalitatívne údaje o výskyte, formách a dôsledkoch násilia páchaného na ženách v politike. To bráni tvorbe verejných politík založených na dôkazoch a môže posilniť názor, že prípady VAWP sú izolované alebo anekdotické. Po druhé, na Slovensku chýbajú legislatívne, inštitucionálne a nahlasovacie mechanizmy na definovanie, rozpoznávanie, prevenciu a reakciu na VAWP. Súčasná forma ochrany sú roztrieštené a reaktívne. Bremeno spojené s domáhaním sa spravodlivosti nesú vo veľkej miere jednotlivé ženy a nie verejné inštitúcie. Po tretie, vo verejnosti prevažuje kultúra beztretnosti a politickej tolerancie voči páchatelom VAWP, najmä ak sú zaň zodpovední samotní verejní činitelia alebo predstavitelia politických strán. Zodpovednosť sa nevyvodzuje, čo má negatívne dôsledky pre ženy pôsobiace v politike a môže odradiť aj ďalšie ženy od vstupu do politického života. Okrem toho sa v súčasnosti násilie, obťažovanie a urážky bežne používajú ako nástroj politického boja. Na šírenie nepriateľstva a násilia medzi obyvateľstvom sa využívajú dezinformácie, mizogýnia a cieľné online nenávistné kampane, ktoré politickí lídri často podporujú alebo proti nim žiadnym spôsobom nezasahujú. Tento prístup je obzvlášť nebezpečný v polarizovaných spoločnostiach, akou je napríklad dnešné Slovensko.

Napriek týmto výzvam zohrávajú organizácie občianskej spoločnosti, médiá a niektorí politickí aktéri a aktérky kľúčovú úlohu pri upozorňovaní na VAWP, pri podpore žien, ktoré sú tomuto násiliu vystavené, ako aj pri vyjadrovaní solidarity s nimi a pri presadzovaní zmien.

V záujme eliminovania VAWP navrhujeme nasledovné politiky a opatrenia:

- 1. Prijatť právnú definíciu násilia páchaného na ženách v politike:** Zaviesť konkrétne právne definície a ustanovenia, ktoré uznávajú násilie páchané na ženách v politike ako osobitný a postihnutelný trestný čin.
- 2. Zriadiť špecializovanú policajnú jednotku:** Zriadiť špecializovanú policajnú jednotku a zabezpečiť, aby mala rodovo citlivý výcvik a rozvíjala svoje odborné kapacity v oblasti politického násilia, ktoré by zohľadňovali aktuálny technologický vývoj a meniace sa formy násilia, s cieľom zabezpečiť včasné konanie, vyšetrovanie a vyvodenie zodpovednosti v prípadoch VAWP.
- 3. Zahnúť problematiku VAWP do Národného akčného plánu pre rodovú rovnosť:** Začleniť boj proti VAWP do existujúcich stratégií a plánov na dosiahnutie rodovej rovnosti s konkrétnymi a merateľnými cieľmi, ukazovateľmi, časovým harmonogramom a alokovaným financovaním.
- 4. Zaviesť kódexy rodovo citlivého správania pre poslancov a poslankyne:** Požadovať od všetkých parlamentných orgánov a inštitúcií, aby prijali a používali kódexy správania namierené proti diskriminácii, obťažovaniu a násiliu s konkrétnymi vynucovacími mechanizmami s cieľom podporiť kultúru zodpovednosti.

- 5. Presadzovať zavedenie kódexov rodovo citlivého správania v politických stranách:** Vyžadovať od všetkých politických strán, aby prijali a používali kódex rodovo citlivého správania s konkrétnym zoznamom rôznych podôb neprijateľného správania, postupom vyšetrovania a sankciami.
- 6. Inštitucionalizovať nahlasovanie VAWP:** Vytvoriť bezpečné, dostupné a dôverné kanály na nahlasovanie VAWP, zabezpečiť ochranu obetí a právnu podporu.
- 7. Zabezpečiť, aby bola voči páchatelom vyvodená zodpovednosť:** Zabezpečiť včasné vyšetrovanie a uloženie sankcií páchatelom - vrátane verejných činiteľov a politických lídrov, ktorí násilie páchajú alebo podnecujú.
- 8. Posilniť zber údajov a výskum:** Ustanoviť vnútroštátny zber údajov o výskyte, formách a dôsledkoch násilia páchaného na ženách v politike s cieľom vytvárať verejné politiky a príslušné mechanizmy založené na faktoch a dôkazoch.
- 9. Poskytnúť obetiam podporné služby:** Poskytovať vhodnú psychologickú, právnu a bezpečnostnú podporu ženám v politike, ktoré zažívajú násilie.
- 10. Zlepšiť informovanosť verejnosti a spolupracovať s médiami:** Príslušné orgány by mali spolupracovať s médiami a online platformami s cieľom bojovať proti nenávisťným prejavom a rodovým stereotypom, kultivovať ohľaduplnú diskusiu a zvyšovať digitálnu bezpečnosť.
- 11. Podporovať rodové kvóty a volebnú reformu:** Presadzovať rodové kvóty a stimuly pre strany, aby zvýšili zastúpenie žien na kandidátnych listinách, a zaviesť opatrenia na podporu bezpečného a inkluzívneho prostredia pre všetkých poslancov a poslankyne.

Zdroje

- Aktuality.** (8. marca 2024). Zuzana Čaputová: Platforma SME TU chce rozširovať komunitu ľudí, ktorá podporuje obeť násilia. Aktuality.sk. <https://www.aktuality.sk/clanok/b2T6EWt/zuzana-caputova-platforma-sme-tu-chce-rozsirovat-komunitu-ludi-ktora-podporuje-obeť-nasilia/>
- Benedikovičová, M.** (17. júna 2024). Čaputovej spoveď: Keď mi lekári povedali o dcérinom náleze, váhala som, či sa stanem prezidentkou. Denník N. <https://dennikn.sk/4047739/caputovej-spoved-keď-mi-lekari-povedali-o-dcerinom-naleze-vahala-som-ci-sa-stanem-prezidentkou/>
- Bútorová, Z., & Gyárfášová, O.** (2020). *Politická participácia žien na Slovensku 2020: Kde sme, kam smerujeme?* Bratislava: Inštitút pre verejné otázky. https://www.ivo.sk/buxus/docs//publikacie/subory/Politicka_participacia_zien_2020.pdf
- CEDAW.** (2023). CEDAW/C/SVK/CO/7: *Concluding observations on the seventh periodic report of Slovakia.* Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien. <https://docs.un.org/en/CEDAW/C/SVK/CO/7>
- CEDAW.** (2017). *General Recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19.* Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-recommendation-no-35-gender-based-violence>
- Európska komisia.** (2023). Prehľad informácií o Slovensku. *Flash Eurobarometer 538: Gender Equality.* Brusel. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=95973>
- Strauzsová, K., Kazaz, J., & Klingová, K.** (2023). *Gender-based hate in the Slovak pre-election period: Are publicly known women and men being attacked on social platforms to the same extent and in similar ways?* GLOBSEC Policy Institute. <https://www.globsec.org/sites/default/files/2023-10/Gender-Based%20Hate.pdf>
- Gotthardová, K.** (2024). *Transgressing Women: Is there space for women in the Slovak public sphere?* Stredoeurópska univerzita.
- Hyriaková, K.** (21. mája 2024). *Dcéra prezidentky Emma Čaputová sa vzdala modelingovej kariéry a stiahla sa zo sociálnych sietí. Je za tým jednoduchý dôvod.* Interez. <https://www.interez.sk/dcera-prezidentky-emma-caputova-sa-vzdala-modelingovej-kariery-a-stiahla-sa-zo-socialnych-sieti-je-za-tym-jednoduchy-dovod/>
- Kéry, Š.** (23. januára 2023). *Fico prerazil najhlbšie dno: Prezidentku Čaputovú prirovnal k potkanovi.* Start It Up. <https://www.startitup.sk/fico-prerazil-najhlbsie-dno-prezidentku-caputovu-prirovnal-k-potkanovi/>
- Kysel', T.** (2. mája 2022). *Po Blahovom hecovaní ľudia vulgárne nadávali prezidentke, vedenie Smeru sa smialo. Beňová sa Čaputovej ospravedlnila.* Aktuality.sk. <https://www.aktuality.sk/clanok/28FYtne/po-blahovom-hecovani-ludia-vulgarne-nadavali-prezidentke-vedenie-smeru-sa-smialo-benova-sa-caputovej-ospravedlnila/>
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.** (2021). *Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2021 – 2027.* <https://www.employment.gov.sk/files/sk/ministerstvo/spolocny-sekretariat-vyborov/vybor-rodov-rovnot/dokumenty-udalosti/strategia-rovnosti-z-m-2021-27.pdf>

- Národná rada Slovenskej republiky.** (2024). *Zákon číslo 166/2024 o niektorých opatreniach na zlepšenie bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike.* <https://www.employment.gov.sk/files/sk/ministerstvo/spolocny-sekretariat-vyborov/vybor-rodovu-rovnost/dokumenty-udalosti/strategia-rovnosti-z-m-2021-27.pdf>
- Národná rada Slovenskej republiky.** (2005). *Zákon číslo 300/2005 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.* <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>
- Národná rada Slovenskej republiky.** (2004). *Zákon číslo 365/2004 o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (Antidiskriminačný zákon).* <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/365/>
- Národná rada Slovenskej republiky.** (1990). *Zákon číslo 372/1990 o priestupkoch.* https://static.slov-lex.sk/static/SK/ZZ/1990/372/vyhlasene_znenie.html
- Úrad vlády Slovenskej republiky.** (2025). *Návrh Kódexu správania sa osôb vo vysokých výkonných funkciách.* <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2025/69>
- Osvaldová, L.** (13. septembra 2023). *Prezidentka podala na Fica žalobu na ochranu osobnosti.* Denník N. <https://dennikn.sk/3566918/prezidentka-podala-na-fica-zalobu-na-ochranu-osobnosti/>
- Osvaldová, L.** (24. marca 2022). *Blaha už nesmie o Čaputovej hovoriť ako o americkej agentke a vlastizradkyni a má mazať statusy, nariadil súd.* Denník N. <https://dennikn.sk/2781287/blaha-uz-nemoze-o-caputovej-hovorit-ako-o-americkej-agentke-a-vlastizradkyni-a-ma-mazat-statusy-nariadil-sud/>
- Struhárik, F.** (29. septembra 2023). *Šíria sa falošné nahrávky politikov. Nieкого môžu pobaviť, podstatné je, že majú ovplyvniť voľby.* Denník N. <https://dennikn.sk/3595174/siria-sa-falosne-nahravky-politikov-nieкого-mozu-pobavit-podstatne-je-ze-maju-ovplyvnit-volby/>
- TASR.** (24. novembra 2023). *Čaputová a osobnosti vyzvali na zastavenie násilia na ženách.* TERAZ.SK. <https://www.teraz.sk/slovensko/caputova-a-osobnosti-vyzvali-na-zastav/756853-clanok.html>
- Tóđová, M.** (10. mája 2024). *Čaputová končí, ony zostávajú. Šesť političiek rozpráva, čo najhoršie v politike zažili a či majú dosť síl.* Denník N. <https://dennikn.sk/3981067/caputova-konci-ony-zostavaju-sest-politiceiek-rozprava-co-najhorsie-v-politike-zazili-a-ci-maju-dost-sil/>
- Organizácia spojených národov.** (1979). *Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.* <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>
- Organizácia spojených národov.** (1999). *Opčný protokol k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.* <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-elimination-all-forms>
- Vicenová, R., Máriássyová, A., & Popík, J.** (2023). *Nenávistný jazyk na politických facebookových profiloch: správa z monitoringu nenávisťných prejavov.* Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. https://www.snspl.sk/wp-content/uploads/Nenavistny-jazyk-na-politickych-fb-profiloch-2023_web.pdf
- Štatistický úrad Slovenskej republiky.** (2024). *Ženy a muži v SR 2024.* Dostupnéonline.